

Vägledning för svenska arter i
habitatdirektivets bilaga 2
NV-01162-10
Beslutad: 20 januari 2011

Hällebräcka

Saxifraga osloensis

EU-kod: 1973

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

BESÖK: STOCKHOLM - VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
KIRUNA – KASERNGATAN 14
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 08-698 10 00
FAX: 08-698 14 80
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Hällebräcka är en ettårig art som kräver konkurrensfria miljöer för att växa. Många av förekomsterna är intill och på hällar i betesmarker, miljöer som hålls fria från konkurrens genom kreaturstramp och torka. Tillfälliga förekomster i vägslänter, mindre täkter etc. är inte ovanliga där det är tätt mellan lokalerna. Arten är starkt kalkgynnad och den kan finnas i områden med skiffer, kalk eller granit med kalkrikt jordtäckte. Arten förekommer även på strandhällar i delar av sitt utbredningsområde. På dessa lokaler är det främst årsmånen som styr antalsvariationen mellan åren. Det krävs ett någorlunda snötäcke under vintern i kombination med en fuktig vår/försommar så att inte de unga plantorna fryser ihjäl respektive torkar ihjäl innan de hinner blomma och gå i frukt.

Önskvärd naturlig stress och störning

Arten är på många lokaler beroende av störning genom bete och tramp. Den är störningsgynnad, vilket alla tillfälliga vägkantslokaler är bevis på.

Reproduktion och spridning

Artens blommor är insektspollinerade, medan fröna är vind- och djurspridda, en uppskattning av spridningsavstånd är 10 meter, efter vägar i vinddraget från bilar, med bildäck etc. kan avståndet ofta vara mycket längre. Bestånden varierar mycket kraftigt i individantal och frösättning år från år.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

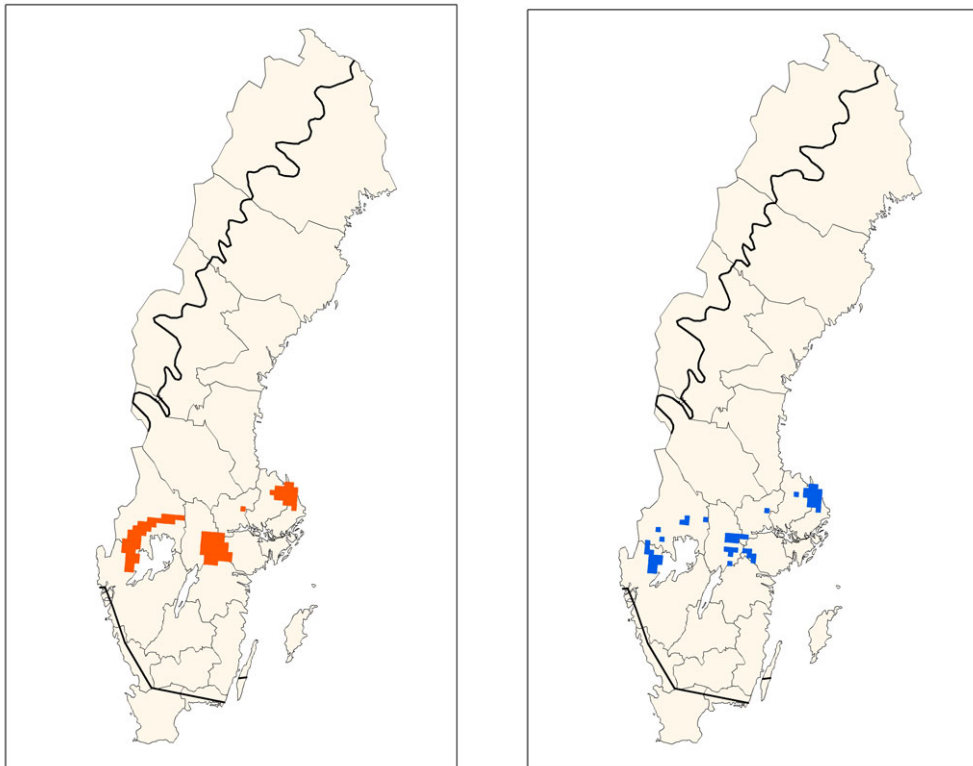
Status och internationellt ansvar

- Sveriges rödlista 2010: Arten är klassad som Sårbar (VU).

Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för arten (antal)		34		34
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		11 200		11 200
Referensvärde (km ²)		11 200		11 200
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)		200 000		200 000
Referensvärde (enhet ¹)		200 000		200 000
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		

¹ Enhet för artens population är antal individer.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (vänster) och förekomster (höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Eftersom de långsiktigt stabila lokalerna främst är betesmarker så är bristen på hävd och störning det absolut största hotet mot arten.
- Klimatförändringarna påverkar antagligen arten marginellt under över-skådlig tid.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för arten sker, (dvs att artens intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för hällebräcka.
- Fortsatt övervakning genom floraväkteri.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Den ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 7§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra arten i naturen. Förbudet gäller alla stadier i artens livscykel.
- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten..

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

Mål – utbredning & förekomst	Nivå	Metod	Mått	Frekvens
Utbredningsområdet för hällebräcka ska vara minst 11 200 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Förekomstarean för hällebräcka ska vara minst 1 000 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år

Mål – population	Nivå	Metod	Mått	Frekvens
Populationen ska omfatta minst 200 000 individer av hällebräcka i boreal region.	Biogeografisk	Enligt BI-manual kärleväxter.	Antal individer	Vart 6:e år
Det ska finnas minst 2 fertila individer av hällebräcka på minst 100 lokaler.	Biogeografisk	Enligt BI-manual kärleväxter.	Antal lokaler med fertila individer	Vart 3:e år
Det ska finnas minst XX individer av hällebräcka på lokalen YY.	Lokal	Enligt BI-manual kärleväxter.	Antal individer	Vart 3:e år

Mål – livsmiljö	Nivå	Metod	Mått	Frekvens
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (torr, kalkrik öppen mark med berg i dagen) för hällebräcka i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY.	Nationell / Område	Enligt UF-manual för gräsmark (fastställd).	Antal km ²	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (hävdad mark utan igenväxningstecken) för hällebräcka i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY (områden där arten är hävdberoende).	Nationell / Område	Enligt UF-manual för gräsmark (fastställd). Ångs- och betesmarksuppföljningen. Miljöstödsuppföljningen.	Antal km ²	Vart 6:e år

Kommentarer

Minimivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av förekomst och livsmiljö vart 6:e år.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Andersson, P.-A. 1981. Flora över Dal. Kärlväxternas utbredning i Dalsland. Stockholm.

Bertilsson, A. 2002. Hällebräcka *Saxifraga osloënsis* i Dalsland. Inventering av lokaler och förslag till åtgärder. ArtDatabanken.

Brochman, C., Nilsson, T. & Gabrielsen, T. M. 1996. A classic example of post-glacial allopolyploid speciation re-examined using RAPD markers and nucleotide sequences: *Saxifraga osloënsis* (Saxifragaceae). *Symb. Bot. Ups.* 31(3): 75–89.

Gustafson, D. 2006. Hällebräcka *Saxifraga osloënsis* i Örebro län. Inventering 2006. Länsstyrelsen i Örebro län, publ. nr 2006:61.

Johansson, L. & Flygh, G. 2008. Inventering av Hällebräcka i Dalsland 2007. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten. Rapportnr: 2008:40.

Knaben, G. 1954. *Saxifraga osloënsis* n. sp., a tetraploid species of the *Tridactylites* Section. *Nytt Mag. Bot.* 3: 117–138.

Lif, M. 2007. Övervakning av rödlistade kärlväxter. Floraväkteri i Västmanland under åren 2002 till 2007. Länsstyrelsen Västmanlands län. Rapport 2007: 16.

Malmgren, U. 1982. Västmanlands flora. Stockholm.

Nilsson, T. 1990. Hällebräcka - några uppgifter om utbredning och biologi. *Svensk Bot. Tidskr.* 84: 105–110.

Nilsson, T. 1995. Population Biology & Evolution of *Saxifraga osloënsis*: A Polyploid Plant Endemic to Scandinavia. Doktorsavhandling Botaniska institutionen Stockholms Universitet.

Länkar

Virtuella floran <http://linnaeus.nrm.se/flora/>

Kontaktuppgifter

Marit Persson
marit.persson@artdata.slu.se
018-67 26 58

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007

750 07 Uppsala